

Василь Симоненко

Цар Плаксі́й
та Лоскотон.
Казки, байки, новели

Харків
«Фоліо»
2024

КАЗКИ

Цар Плаксій та Лоскотон

Цареве сімейство

Там, де гори і долини,
Де гуляє вітровій, —
Там цвіте краса-країна
З дивним ім'ям Сльозолий.
І колись в країні тій
Був на троні цар Плаксій,
Голова його мов бочка,
Очі — ніби кавуни.
В Плаксія було три дочки
І плаксивих три сини.
Старша звалася Нудота,
Середульшенька — Вай-Вай,
Третя донечка — Плакота,
Всі сльозливі через край.
А цареві три сини
Так і звались — Плаксуни.
Отака була сім'я
У царя у Плаксія.
Цілі дні вони сиділи,
Голосили, та сопіли,
Та стогнали, та ревли,
Сльози відрами лили.

Цар Плаксій велів сердито:
«Хай із ними день при дні
Плачуть всі в країні діти,
Бо сміятись і радіти
У моєму царстві — ні!
Хто всміхнеться — в часі тім
Я того негайно з'їм!»
Ще була у Плаксія
Грізна гвардія своя:
В ній служили молодці
Забіяки-сльозівці.
Хто сміявсь — вони хапали
І нагайками шмагали,
Так що в царстві тому скрізь
Вистачало плачу й сліз.
Цар любив, як плачуть діти,
Бо любив їх сльози пити.
Отакий був цар Плаксій
У країні Сльозолий.

Дядько Лоскотон

Але в тому диво-царстві,
Зневажаючи закон,
Жив у мандрах і митарстві
Добрий дядько Лоскотон.
Він приходив кожний вечір —
Хай чи дощ іде, чи сніг —
До голодної малечі
І усім приносив сміх.

Мав він вдачу теплу й щиру,
Ще й лукавинку в очах.
І була накидка сіра
В Лоскотана на плечах.
Лоскотливі мав він вуса
І м'якенькі, наче пух.
І м'яке волосся русе
Розсипалося до вух.
Він як прийде, залоскоче,
То сміється, хто й не хоче.
Тільки де він появлявся,
Зразу плач там припинявся,
І приходив до усіх
Голосний та щирий сміх.

Не любили Лоскотона
Цар Плаксій і Плаксуні,
Видавали заборони
Проти лоскоти вони.
І за дядьком Лоскотоном
Із нагайками в руках
Охоронці злих законів
Полювали по хатах.
Але дядько Лоскотон
Не боявся цих заслон:
Він ходив по всій країні
І носив з собою сміх
В розмальованій торбині,
В пальцях лагідних своїх.

Арешт Лоскотона

Розізлились тоді Плаксі́й —
Цар країни Сльозолий.
Гнівно він гукнув із трону:
«Гей, ледачі сльозівці!
Хто впіймає Лоскотона,
Буде муж моїй дочці!
Хто його посадить в льох —
Вибирай одну із трьох!
Бо уже цей Лоскотон
Скоро нам розвалить трон:
Що тоді ми будем пити,
Як не будуть плакати діти!»
І завзяті сльозівці
Понеслись у всі кінці,
Щоб скарати по закону
Баламута Лоскотона.
Довго скрізь його шукали,
У всі шпари заглядали,
Перерили всі двори,
Обходили всі бори,
Час потратили дарма:
Лоскотона скрізь нема,
Бо його завжди і всюди
Од ловців ховали люди.
Опівночі Лоскотон,
Коли всіх колише сон,
Йшов собі в бідняцькі хати
Їхніх діток розважати.

Був тоді у Плаксія
Лютий посіпака,
Віроломний, як змія,
Капітан Макака.
Так хотілося йому
Царським зятем стати,
Що ні разу в ту зиму
Не лягав і спати.
Все ходив, усе він слухав
І нарешті все рознюхав.
На світанку Лоскотон,
Насмішивши діток,
У міцний поринув сон
Між кленових віток.
А лукавий капітан
Підікрався змієм
Й Лоскотонові аркан
Зашморгнув на шиї.
Руки вивернув назад,
Міцно спутав ноги
І мерщій у Плаксоград
Рушив у дорогу...

Весілля в палаці

Лоскотона посадили
За вузенькі ґрати,
А в палаці порішили:
— Час весілля ґрати... —
Гей, зійшлися царенята
І придворна свита

Наречених шанувати,
Сльози діток пити.
До вінця веде жених
Висохлу Нудоту,
Та дивитися на них
Зовсім неохота.
Хоч Макака був бридкий,
А вона ще гірша,
Їм поет один гладкий
Присвятив ще й вірша.
Стільки там було хвальби,
Так скрасив їх вроду —
Навіть жаби від ганьби
Булькнули у воду!
Але цар ходив, пишався,
Він із зятем цілувався,
Похвалявся: «Ну, тепер
Лоскотон, вважай, умер!
Недоступним став для всіх
Голосний та щирий сміх.
Тож від радості стрибайте!
Тож від радості ридайте!
Ми тепер встановим скрізь
Віковічне царство сліз!»
Так розхвастався Плаксієй —
Цар країни Сльозолій.

Звільнення Лоскотона

Та поки гуло весілля,
То п'яниці вартові
Напились якогось зілля
Та й послули у траві.
А вночі йшли до в'язниці
Батраки й робітники,
Щоб звільнити із темниці
Лоскотона на віки.
Рознесли всі перепони,
Гнули ґрати, мов пруті:
— Гей, веселий Лоскотоне,
Це прийшли твої брати!
Йди до нас, веселий брате,
В нашу здружену сім'ю!
Підем разом догравати
Ми весілля Плаксію...

Продовження весілля

У палаці кожен скаче
Та від щастя гірко плаче,
Ллються сльози, як ріка, —
Бачте, радість в них така!

Раптом цар упав на трон:
— Ой, рятуйте — Лоскотом! —
Всі відразу «ох!» та «ах!»,
Жах у кожного в очах.
А веселий Лоскотон

До царя стрибнув на трон
І сказав йому якраз:
— Насмієшся ти хоч раз!.. —
Став царя він лоскотати,
І Плаксій став реготати.
Так сміявсь — аж заливався,
Аж від реготу качався,
Кулаками очі тер —
Потім лопнув і помер.

Ой, була ж тоді потіха —
Цар Плаксій помер од сміху!
З ним придворні одубіли,
Бо сміятися не вміли.
А цареві три сини,
Три завзяті Плаксуні,
Так сміялись-реготали,
Що штани з них поспалили —
Тож всі троє без штанів
До чужих втекли країв.

Три царівни теж навтьоки
У чотири бігли боки.
Кровопивці-сльозівці
Стали п'явками в ріці,
А Макака-забіяка
З'їв себе із переляку.
Так веселий Лоскотон
Розвалив поганський трон.
Сам же він живе й понині,
Дітям носить щирий сміх

В розмальованій торбині,
В пальцях лагідних своїх.
Схочеш сам піти в цей край,
То маршрут запам'ятай:
Треба йти спочатку прямо.
Потім вправо завернуть,
А тоді поміж дубами
Поведе наліво путь.
Після цього вже помалу
Чимчикуй куди попало:
Як од втоми не впадеш —
В цю країну попадеш.

ЗМІСТ

КАЗКИ	3
Цар Плаксій та Лоскотон	3
Подорож у країну Навпаки.	12
Казка про Дурила	20
БАЙКИ	33
Вовк-миротворець	33
Лев ім'я змінив	34
Хміль на дубі	35
Ріка й заплава	36
Мудра паляниця	37
Суд	38
ПОЕМИ, ЛЕГЕНДИ, БАЛАДИ, ПІСНІ, СОНЕТИ	39
Симфонія прощання	39
Хулганська Іліада, або Посоромлення Гомера	41
Русалка	43
Язык.	47
Засівна	49
Брама	50
Пісенька	51
Переспів з народної	52
Пісня	53
Я.	54

ВЕСЕЛИЙ ДРІБ'ЯЗОК

<i>Сатиричні та гумористичні вірші</i>	55
Дари Богдана	55
Причина успіху	56
Толока	57
Сучасна лірика (<i>Чи не пародія, бува</i>)	58
Сторож	59
Два осли	60
Вовкам на зло	61
Виняток з діалектики	62
Скарга	63
Біографія одного поета	64
Годинник	65
Мудра сова	66
Яке зухвальство!..	67
Гаврилова агітація	68
Мудрий вихователь	69
«На мене Пес отой досаду наганя...»	70
Себе ж не видно	71
Два дурні	72
Дивний хан	73
Вказівка музи	74
Догматики	75
Містиківі, що неймовірно прудко втікав од поїзда	76
Одному сатирикові	77
Пересторога славолюбцеві	78
Кандидат у науку	79
Чарочка	80

ДРУЗЬЯМ І СОБІ НА ЗГАДКУ

<i>Епіграми, посвяти</i>	81
Ількові Берднику (<i>«Пам'ятаєш, у ранки весняні...»</i>)	81

Ількові Берднику («Завжди у нас була у всьому згода...»)	82
В. Діденкові («То для мене зовсім не морока...»)	83
В. Симоненку	84
М. Сому	85
Відповідь Сому	86
В. Діденкові («Калина зацвіла — стоїть казково біла...»)	87
Миколі Сому	88
«Якби поет...»	89
«Усе на світі бути може...»	90
Лучук	91
О. Лупій	92
Гуцало	93
Павличко	94
Дзюба	95
Масенко	96
Щоб знали як	97
«Тихіше, оратори балаганні!»	98
Іванові Драчу	99
Сингай	100

ПРОЗА 101

Зі збірника «У твоєму імені живу» 101

Вино з троянд	101
Кукурікали півні на рушниках	106
Чорна підкова	110
Він заважав їй спати	112
Весілля Опанаса Крокви	115
Дума про діда	118
Неймовірне інтерв'ю	123
Посмішки нікого не ображають	126
Сірий пакет	129

Психологічний поєдинок	132
Білі привиди	135
Бенкет на току	139
Наївне дівчисько	144
Огидич	148
Однорукий лісник	172
Ніхто не знає	178
Друг сімейства	181
Бальзам	183
Підслухана розмова	185